

Bijlage 2a: Interlokale toneel- en dichtwedstrijden in de Zuidelijke Nederlanden en Luik, 1400-1650

Deze lijst bevat alle interlokale toneel- en dichtwedstrijden in Brabant, Vlaanderen, Henegouwen, Luik en Doornik waaraan Nederlandstalige gezelschappen hebben deelgenomen.

*	wedstrijd met gezelschappen uit verschillende gewesten (opmerking: Mechelen wordt hier naar analogie met de praktijk van de landjuwelen als een Brabantse stad beschouwd)
<i>cursief</i>	wedstrijd die niet is doorgegaan
vet	stad die op dat moment in handen was van de Staten-Generaal (vanaf 1572)
*1404, Mechelen ¹	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd
*1408, Oudenaarde ²	schuttersgilden uit Brabant, Vlaanderen, Holland en Frankrijk
1409, Ieper ⁴	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd hertog Jan Zonder Vrees was aanwezig ³
*1410, Ieper ⁵	in het kader van de Tuindagprocessie Rijsel, Brugge, Poperinge, Diksmuide, Belle, Wervik + eigen gezelschappen
1415, Kortrijk ⁶	in het kader van de Tuindagprocessie Rijsel, Doornik, Brugge, Belle, Diksmuide + eigen gezelschappen
1420, Ieper ⁷	in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Tielt, Rijsel
1422, Brugge ⁸	in het kader van de Tuindagprocessie Rijsel (Peu de Sens, Pape de Gignans), Komen + eigen gezelschappen
1422, Kortrijk ⁹	in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Oudenaarde
1423, Ieper ¹⁰	in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Oudenaarde
1424, Ieper ¹¹	in het kader van de Tuindagprocessie (loven en spelen) Duinkerken, Rijsel + eigen gezelschappen
1425, Ieper ¹²	in het kader van de Tuindagprocessie Rijsel + eigen gezelschappen
1426, Duinkerken ¹³	in het kader van de Tuindagprocessie '10 ghesellen, poorters ende vremde, spelende voor de Reliquen'
1427, Ieper ¹⁴	in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Oudenaarde
*1429, Mechelen ¹⁵	in het kader van de Tuindagprocessie Rijsel, Waasten + eigen gezelschappen
*1432, Gent ¹⁸	wedstrijd voor het best opvoeren van een spel van de bliscappen van Maria, vermoedelijk in het kader van de Onze-Lieve-Vrouwommegang ¹⁶ o.a. Dendermonde, Oudenaarde ¹⁷
1433, Ieper ¹⁹	ter ere van de geboorte van de oudste zoon van Filips de Goede prijswinnaars: Mechelen, Oudenaarde, Dendermonde
1434, Menen ²⁰	in het kader van de Tuindagprocessie Wervik + eigen gezelschappen
1434, Gent ²¹	in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Oudenaarde
1435, Ieper ²²	esbattementwedstrijd o.a. Geraardsbergen
*1440, Gent ²³	in het kader van de Tuindagprocessie Nieuwpoort + eigen gezelschappen
*1441, Sluis	Waals-Vlaamse esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd 7 esbattementgroepen: Bethune, Wervik, Geraardsbergen, Atrecht, Kamerijk, Doornik, Oudenaarde
	toneelwedstrijd ter ere van Onze Lieve Vrouw (juli) ²⁴

	o.a. Mechelen ²⁵ , Dendermonde ²⁶ , Gent ('4's heeren cnapen') ²⁷ , Kortrijk ²⁸ Oudenaarde uitgenodigd ²⁹
1441, Brugge	o.a. Dendermonde ³⁰ en Oudenaarde ³¹ uitgenodigd
*1441, Berchem ³²	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd
	o.a. Oudenaarde ('ghesellen van der retorike')
*1442, Antwerpen ³³	esbattementwedstrijd
	o.a. Dendermonde, Gent ('ghesellen van der conste') ³⁴
*1442, Sluis ³⁵	toneelwedstrijd ter ere van Onze Lieve Vrouw (5 mei)
	o.a. Mechelen, Dendermonde ³⁶ , Oudenaarde ³⁷
*1442, Brugge ³⁸	toneelwedstrijd ter ere van de Heilige Geest
	o.a. Damme ³⁹ , Ieper ⁴⁰ , Dendermonde ⁴¹ , Mechelen ⁴² , Oudenaarde ⁴³ , Gent ⁴⁴ , Rijsel ⁴⁵ en Oudenburg ⁴⁶ uitgenodigd
1443, Nieuwpoort ⁴⁷	esbattementwedstrijd georganiseerd door De Doornenkroon (10-12 augustus)
	esbattementgezelschappen uit Gent, Bourbourg, Sluis, Veurne, Sint-Winoksbergen en Komen
	(Dendermonde ⁴⁸ , Oudenaarde ⁴⁹ , Damme ⁵⁰ uitgenodigd)
*1444, Brussel ⁵¹	in het kader van een schutterswedstrijd
	o.a. Oudenaarde
1448, Ieper ⁵²	in het kader van de Tuindagprocessie
	Voormezele + eigen gezelschappen
1450, Ieper ⁵³	lofwedstrijd voor het componeren en voordragen van de beste lof ter ere van Onze Lieve Vrouw (op de dag na de Tuindagprocessie)
	'ghesellen... van binnen of van buuten'
	prijs: 2 gouden ringen
1451, Ieper ⁵⁴	lofwedstrijd met prijzen voor 'den ghonen die de scoonsten ende besten loven zegghen zal van der zuverheit van der maghet Marie, also wel van buuten als van binnen'
	prijs: 2 gouden ringen
1453, Damme ⁵⁵	esbattementwedstrijd in het kader van de vredesvieringen
	o.a. Brugge, Nieuwpoort
*1455, Doornik ⁵⁶	Waals-Vlaamse esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd
	o.a. Ieper, Rijsel, Oudenaarde ⁵⁷
*1455/6, Ternat ⁵⁸	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd
	o.a. Dendermonde (opperprijs)
1456, Gistel ⁵⁹	o.a. Veurne ('ghezellen van den Zoorgelooze')
1457, Oudenburg ⁶⁰	in het kader van de Sacramentsprocessie (27 mei)
	Gent, Brugge, Sint-Winoksbergen, Veurne, Nieuwpoort, Diksmuide, Gistel, Leffinge, Oostende, Ettelgem
	Aalst uitgenodigd ⁶¹
*1458, Mechelen ⁶²	schuttersfeest met esbattementwedstrijd (Vlaams-Waals)
	o.a. Brussel, Ieper ⁶³ , Antwerpen ⁶⁴
1459, Veurne ⁶⁵	toneelwedstrijd in het kader van de Heilig-Kruisommegang
1459, Brussel ⁶⁶	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd
	o.a. Mechelen
1461, Petegem ⁶⁷	in het kader van een schutterswedstrijd
	o.a. Oudenaarde
1461, Brussel ⁶⁸	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd
	o.a. Mechelen
1462, Oudenaarde ⁶⁹	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd
	o.a. Kortrijk ⁷⁰
1466, Aalst ⁷¹	wagenspelen op 1 mei
	Gent, Oudenaarde, Dendermonde
1473, Tielt ⁷²	esbattementwedstrijd (10 augustus)
	o.a. Roeselare
*1478, Leuven ⁷³	landjuweel (in het kader van een schutterswedstrijd ⁷⁴)
	o.a. Antwerpen, Mechelen (Peoene, Geraapte Loeten), Oudenaarde, Gent ⁷⁵ , Hulst ⁷⁶ , Ieper ⁷⁷
*1481, Bergen op Zoom ⁷⁸	o.a. Hulst
1482, Nieuwpoort ⁷⁹	deelnemers niet bekend
*1483, Hulst ⁸⁰	toneelwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd (begint 5 oktober)

1483, Damme ⁸¹	Gent (De Fontaine, Sint-Barbara), Aalst, Mechelen, Zaamslag, Dendermonde, Sluis toneelwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Oudenburg
*1483, Brussel ⁸²	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Oudenburg uitgenodigd
1484, Oostende ⁸³	toneel- en lofwedstrijd in het kader de Sint-Pietersprocessie o.a. Oudenburg ⁸⁴ , Nieuwpoort, Gistel, Zevekote
1484, Nieuwpoort ⁸⁵	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Diksmuide (Nu morgen niet, Eekeblad)
1486, Sluis ⁸⁶	schietspel met esbattementen (mei) o.a. Gent (Sint-Barbara, Mariën Theeren)
*1486, Eeklo ⁸⁷	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Kaprijke (spel gedicht door de priester Jacob Moens) deelnemers schutterswedstrijd: Kaprijke, Brussel, Gent, Aardenburg, Damme, Ieper, Brugge, Axel, Sluis, Oudenaarde, Valenciennes
1490, Lier ⁸⁸	wedstrijd georganiseerd door De Ongeleerden 11 deelnemers: o.a. Herentals (Cauwoerde), Leuven (Roose, Kersouwe, Pensee), Brussel (Lelie, Den Boeck, Violette), Antwerpen (Violieren, Goudbloem), Mechelen (Peoene)
1490, Nieuwpoort ⁸⁹	wedstrijd in het kader van de Sacramentsprocessie (27 juni) Veurne, Lo, Ramskapelle
1491, Nieuwpoort ⁹⁰	wedstrijd in het kader van de Sacramentsprocessie (27 juni) Gistel, Ramskapelle (Sint-Sebastiaansgilde)
1491, Mechelen ⁹¹	refreinwedstrijd o.a. Antwerpen (Violieren)
1491, Brussel ⁹²	esbattementwedstrijd o.a. Antwerpen (Violieren)
1492, Leuven	toneelwedstrijd o.a. Antwerpen (Violieren) ⁹³ , Breda (Vreugdendal) ⁹⁴ , Bergen op Zoom (Vreugdebloem) ⁹⁵
1492, Lier ⁹⁶	o.a. Antwerpen (Violieren)
*1493, Mechelen ⁹⁷	wedstrijd en vergadering samengeroepen door hertog Filips de Schone (1 mei) Brussel (Den Boeck, Lelie, Violette, Corenbloem), Leuven (Lelie, Roose, Kersouwe), Aalst (Catharinisten), Oudenaarde, Herentals (Cauwoerde), Dendermonde (Roose), Lier (Groeierende boom, Ongeleerden), Antwerpen (Violieren ⁹⁸ , Goudbloem), Kortrijk (Barbaristen), Bergen op zoom (Vreugdebloem), Amsterdam
*1493, Brussel ⁹⁹	wedstrijd voor Dietse en Waalse kamers o.a. Antwerpen (Violieren) ¹⁰⁰ , Oudenaarde ¹⁰¹
1493, Wervik ¹⁰²	toneelwedstrijd ter ere van de vrede van Senlis o.a. Ieper, Rijsel
1494, Antwerpen ¹⁰³	refreinwedstrijd op de kamer van De Violieren
1495, Nieuwpoort ¹⁰⁴	wedstrijd in het kader van de Sacramentsprocessie (29 juni) Ramskapelle, Adinkerke, Poperinge, Ieper (Lichtgeladen, Vreugdenaars), Zevekote, Brugge (Heilige Geest), Duinkerken, Sint-Pieterskapelle, Veurne, Oostende
1495, Mechelen ¹⁰⁵	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd
*1496, Antwerpen ¹⁰⁶	landjuweel georganiseerd door De Violieren 28 deelnemers: Brussel (Violette, Lelie, Den Boeck), Gent (Sint-Barbara, Fontaine, Sint-Agnete), Leuven (Lelie, Kersouwe, Pensee, Roose), Aalst, Mechelen (Peoene), Oudenaarde, Herentals, Lier (Ongeleerden, Groeiende boom), Zevekote, Kortrijk, Ieper, Oostende, Bergen op zoom, Hulst, Axel, Dendermonde, Reimerswaal, Sluis, Amsterdam, Nijvel Diksmuide ¹⁰⁷ , Veurne ¹⁰⁸ en Oudenburg ¹⁰⁹ uitgenodigd
*1496, Dendermonde	in het kader van een schutterswedstrijd ¹¹⁰ o.a. Antwerpen (Violieren) ¹¹¹ , Brugge ¹¹²
1496, Nieuwpoort ¹¹³	wedstrijd in het kader van de Sacramentsprocessie (29 juni) Brugge (Heilige Geest), Zevekote, Sint-Pieterskapelle, Ieper, Poperinge, Ramskapelle
1496, Diksmuide ¹¹⁴	o.a. Poperinge, Ieper, Oudenburg ¹¹⁵
*1498, Gent ¹¹⁶	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd met deelnemers uit de verschillende gewesten o.a. Hulst ¹¹⁷ , Aalst ¹¹⁸

1498, Duffel ¹¹⁹	in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Mechelen uitgenodigd
1498, Nieuwpoort ¹²⁰	in het kader van de Sacramentsprocessie (28 juni) Oostende, Diksmuide, Oudenburg, Gistel, Sint-Pieterskapelle, Ieper (Lichtgeladen), Poperinge, Ramskapelle, Zevekote
1499, Nieuwpoort ¹²¹	in het kader van de Sacramentsprocessie (1 juli) Brugge, Ieper (Lichtgeladen), Diksmuide, Gistel, Oostende, Zevekote, Ramskapelle, Oostduinkerke, Poperinge
1500, Lier ¹²²	landjuweel? 24 deelnemers
1500, Nieuwpoort ¹²³	in het kader van de Sacramentsprocessie (26 juni) Brugge, Diksmuide, Poperinge, Oostende, Oostduinkerke, Ramskapelle, Sint-Pieterskapelle, Zevekote
1500, Oudenaarde ¹²⁴	wedstrijd georganiseerd door Pax Vobis ter ere van de geboorte van de latere Karel V 7 deelnemers
1501, Nieuwpoort ¹²⁵	in het kader van de Sacramentsprocessie (27 juni) Brugge (Heilige Geest, Drie Santinnen), Ieper, Diksmuide, Poperinge, Zevekote, Ramskapelle, Oostduinkerke
1501, Brussel ¹²⁶	refreinwedstrijd o.a. Antwerpen (Violieren)
1501, Mechelen ¹²⁷	refreinwedstrijd o.a. Antwerpen (Violieren)
1501, Antwerpen ¹²⁸	refreinwedstrijd voor alle Brabantse kamers
1502, Nieuwpoort ¹²⁹	in het kader van de Sacramentsprocessie (26 juni) Brugge (Heilige Geest, Drie Santinnen), Poperinge, Veurne, Oostduinkerke
1502, Mechelen ¹³⁰	in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Antwerpen (Violieren, Goudbloem)
1503, Nieuwpoort ¹³¹	in het kader van de Sacramentsprocessie (26 juni) Brugge (Heilige Geest, Drie Santinnen), Poperinge, Veurne, Oostende, Oostduinkerke, Zevekote
1503, Oudenburg ¹³²	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Diksmuide
1504, Nieuwpoort ¹³³	in het kader van de Sacramentsprocessie (22 juni) Brugge (Drie Santinnen), Ieper (Lichtgeladen, Vreugdenaars), Veurne, Poperinge, Gistel, Oostduinkerke, Zevekote
1505, Leuven ¹³⁴	refreinwedstrijd en landjuweel (?) georganiseerd door De Roose Antwerpen (Violieren), Tienen, Lier (Groeierende boom, Ongeleerden), Brussel (Violette)
1505, Nieuwpoort ¹³⁵	in het kader van de Sacramentsprocessie Brugge (Drie Santinnen), Ieper (Lichtgeladen, Vreugdenaars), Poperinge, Oudenburg, Zevekote, Slijpe
1506, Nieuwpoort ¹³⁶	in het kader van de Sacramentsprocessie Ieper (Vreugdenaars), Veurne, [...] ¹³⁷ , Oostende, Poperinge, Zevekote
1507, Nieuwpoort ¹³⁸	in het kader van de Sacramentsprocessie Brugge (Heilige Geest, Drie Santinnen), Kortrijk, Zevekote, Oudenburg, Poperinge, Veurne, Diksmuide, Oostende, Wervik
1507/09, Wervik ¹³⁹	o.a. Poperinge (Lichtgeladen Kruisbroeders), Oudenaarde (Pax Vobis)
1508, Nieuwpoort ¹⁴⁰	in het kader van de Sacramentsprocessie Brugge (Heilige Geest), Ieper (Lichtgeladen, Morianen), Kortrijk, Veurne, Poperinge, Wervik, Gistel, Zevekote
1508, Oudenaarde ¹⁴¹	georganiseerd door Pax Vobis ter ere van de vrede van Kamerijk zeven deelnemers
1509, Nieuwpoort ¹⁴²	in het kader van de Sacramentsprocessie (1 juli) Brugge (Drie Santinnen), Ieper (Lichtgeladen, Morianen), Poperinge (oude en jonge gilde), Veurne, Wervik, Gistel, Zevekote
1509, Antwerpen ¹⁴³	refreinwedstrijd op de kamer van De Violieren veel rederijkers en factors van buiten
1510, Nieuwpoort ¹⁴⁴	in het kader van de Sacramentsprocessie (30 juni) Brugge (Heilige Geest, Drie Santinnen), Ieper (Morianen), Kortrijk (Barbaristen), Veurne, Poperinge (oude en jonge gilde), Zevekote, Oostduinkerke

1510, Herentals ¹⁴⁵	landjuweel o.a. Mechelen (Peoene, Lisbloem, Geraapte Loeten), Leuven (Roose, Kersouwe, Peterseliepoot), Antwerpen (Violieren ¹⁴⁶ , Goudbloem), Lier, Diest
1510, Kortrijk ¹⁴⁷	o.a. Oudenaarde
1511, Nieuwpoort ¹⁴⁸	in het kader van de Sacramentsprocessie (29 juni) Ieper (Morianen), Poperinge (oude gilde, Onverzadigden, Lichtgeladen), Waasten (Avonturiers), Veurne, Oudenburg, Wervik, Zevekote, Oostduinkerke
1512, Nieuwpoort ¹⁴⁹	in het kader van de Sacramentsprocessie (26 juni) Ieper (Morianen), Veurne, Oudenburg, Poperinge, Waasten, Wervik, Oostduinkerke
1512, Kortrijk ¹⁵⁰	georganiseerd door De Barbaristen o.a. Gent (Fonteine), Oudenaarde ¹⁵¹
1512, Brussel ¹⁵²	twee dichtwedstrijden (loven) georganiseerd door Den Boeck
1512, Mechelen ¹⁵³	wedstrijd? verschillende bezoekende kamers krijgen wijn
1513, Nieuwpoort ¹⁵⁴	in het kader van de Sacramentsprocessie (26 juni) Veurne (geestelijke en wereldlijke kamer), Oostende
1514, Veurne ¹⁵⁵	in het kader van de Heilig-Kruisomwegang (13 september) o.a. Poperinge, Ieper (Morianen, Lichtgeladen), Nieuwpoort, Diksmuide (Royaerts, Scherpduere), Lo
1515, Nieuwpoort ¹⁵⁶	in het kader van de Sacramentsprocessie (1 juli) Oostende
1515, Mechelen ¹⁵⁷	landjuweel georganiseerd door De Peoene 15 deelnemers waaronder Leuven (Roose, Kersouwe, Pensee, Lelie, Peterseliepoot), Antwerpen (Violieren, Olijftak, Goudbloem), Lier (Groeiende boom), Herentals (Cauwoerde), Mechelen (Lisbloem)
1515, Wervik ¹⁵⁸	o.a. Lo (Royaerts, Groenaerts, Jong van zinnen), Menen en Mesen ¹⁵⁹
1515, Veurne ¹⁶⁰	in het kader van de Heilig-Kruisomwegang (14 september) Nieuwpoort, Diksmuide (Van Zinnen jong, Scherpduere), Sint-Winoksbergen, Lo, Zevekote
1516, Veurne ¹⁶¹	in het kader van de Heilig-Kruisomwegang (14 september) Kortrijk (Barbaristen, Anthonisten), Ieper (Lichtgeladen, Morianen), Nieuwpoort, Sint-Winoksbergen (Baptisten) ¹⁶² , Oostende, Diksmuide, Belle
1516, Nieuwpoort ¹⁶³	in het kader van de Sacramentsprocessie (29 juni) Brugge (Heilige Geest, Drie Santinnen), Ieper (Morianen), Veurne (Arm in de Beurs, Barbaristen), Diksmuide (Scherpduere), Poperinge (Emisit spiritum), Waasten (Avonturiers), Koekelare (Wild van geest), Zevekote (Spade bedocht), Oostduinkerke (Art van bestiere)
1516, Antwerpen ¹⁶⁴	o.a. Mechelen (Peoene)
1517, Nieuwpoort ¹⁶⁵	in het kader van de Sacramentsprocessie (28 juni) Veurne (Barbaristen)
1517, Brugge ¹⁶⁶	in het kader van de Heilig-Bloedprocessie, georganiseerd door De Heilige Geest en De Drie Santinnen o.a. Diksmuide, Gent (Mariën Theeren, Sint-Barbara, Sint-Agnete), Ieper, Kortrijk (Anthonisten, Barbaristen, Kruisbroeders), Nieuwpoort (Doornenkroon), Oudenburg, Axel (Sint-Ontcommere) ¹⁶⁷ , Sint-Winoksbergen (Royaerts, Wild van zinnen, Baptisten) ¹⁶⁸ Oudenaarde uitgenodigd ¹⁶⁹
1518, Leuven ¹⁷⁰	landjuweel georganiseerd door De Roose o.a. Antwerpen (Violieren), Mechelen (Peoene, Lisbloem), Diest (Lelie, Christusogen), Lier (Groeiende boom), Herentals (Cauwoerde)
1518, Nieuwpoort ¹⁷¹	in het kader van de Sacramentsprocessie (27 juni) Oostduinkerke
1519, Nieuwpoort ¹⁷²	in het kader van de Sacramentsprocessie (26 juni) Brugge (Heilige Geest, Drie Santinnen), Ieper (Vreugdenaars, Morianen), Sint-Winoksbergen (Royaerts), Oostende (Spade geleerd), Menen, Mesen, Oostduinkerke
1519, Roeselare ¹⁷³	wedstrijd in het kader van de processie, georganiseerd door De Zebaer Herten (29 september) o.a. Tielt ¹⁷⁴ , Kortrijk ¹⁷⁵ , Veurne ¹⁷⁶
1519, Oudenburg ¹⁷⁷	esbattementwedstrijd in het kader van de processie-generaal (ter ere van de verkiezing van Karel V tot Rooms koning)

1520, Nieuwpoort ¹⁷⁸	o.a. Klemskerke (parochie), Stalhille in het kader van de Sacramentsprocessie (1 juli) Ieper (Vreugdenaars, Morianen), Veurne (Arm in de beurs), Diksmuide, Sint-Winoksbergen, Oudenburg, Wervik, Koekelare, Steenvoorde
1520, Axel ¹⁷⁹	22 november
1521, Nieuwpoort ¹⁸⁰	o.a. Hulst in het kader van de Sacramentsprocesie (30 juni) Ieper (Rozieren, Morianen), Veurne (Arm in de beurs), Sint-Winoksbergen (Royaerts), Tielt ¹⁸¹ , Gistel, Poperinge, Koekelare
1521, Diest ¹⁸²	landjuweel georganiseerd door De Christusogen o.a. Leuven (Roose, Kersouwe, Lelie, Pensee, Peterseliepoot), Antwerpen (Violieren, Olijftak, Goudbloem), Breda (Vreugdendal), Mechelen (Peoene, Lisbloem), Lier (Groeiende boom), Herentals (Cauwoerde), Bergen op zoom (Vreugdebloem), Brussel (Mariacransen), Diest (Lelie, Christusogen)
1522, Nieuwpoort ¹⁸³	in het kader van de Sacramentsprocessie (29 juni) Ramskapelle
1523, Nieuwpoort ¹⁸⁴	in het kader van de Sacramentsprocessie (28 juni) Ramskapelle
1523, Mechelen ¹⁸⁵	refreinwedstrijd georganiseerd door De Boonbloem
1524, Nieuwpoort ¹⁸⁶	o.a. Antwerpen, Leuven, Brussel in het kader van de Sacramentsprocessie (26 juni) Veurne, Ramskapelle
1525, Brugge ¹⁸⁷	toneelwedstrijd in het kader van de viering van de slag bij Pavia
1526, Veurne ¹⁸⁸	o.a. Oudenburg wedstrijd in het kader van de vredesvieringen (Verdrag van Madrid)
1526, Nieuwpoort ¹⁸⁹	o.a. Diksmuide (Nu morgen niet) in het kader van de Sacramentsprocessie (1 juli) Brugge (Drie Santinnen), Ieper (Roziers, Lichtgeladen, Morianen), Duinkerken, Menen, Oostduinkerke, Handzame, Diksmuide, Lo, Kortrijk, Veurne, Waasten, Zevekote, Sint-Winoksbergen
1526, Brugge ¹⁹⁰	toneelwedstrijd in het kader van de viering van het Verdrag van Madrid
1526/28, Wervik ¹⁹²	o.a. Tielt, Oudenburg ¹⁹¹
1526/28, Tielt ¹⁹³	o.a. Tielt
1527, Nieuwpoort ¹⁹⁴	toneelwedstrijd in het kader van de Sacramentsprocessie (30 juni) Brugge, Ieper, Duinkerken, Oudenburg, Belle, Zevekote
1529, Nieuwpoort ¹⁹⁵	in het kader van de Sacramentsprocessie (27 juni) Mannekensvere, Ramskapelle + straten
1529, Ieper ¹⁹⁶	toneelwedstrijd in het kader van de Tuindagprocessie (31 juli-4 augustus) 15 kamers waaronder Kortrijk (Anthonisten), Nieuwpoort, Veurne, Leffinge (Altoos doende)
1529, Leuven ¹⁹⁷	o.a. Antwerpen (Violieren)
1530, Brussel ¹⁹⁸	mooiste inkomen door Mechelen (25 januari)
1530, Nieuwpoort ¹⁹⁹	in het kader van de Sacramentsprocessie (26 juni) Ieper, Kortrijk, Sint-Winoksbergen, Wervik, Koekelare, Leffinge, Mannekensvere
1530, Wervik	wedstrijd op Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart ²⁰⁰ in het kader van een schutterswedstrijd ²⁰¹ o.a. Tielt ²⁰² , Komen ²⁰³ , Hulst ²⁰⁴ , Axel ²⁰⁵
1531, Steenvoorde ²⁰⁶	o.a. Veurne (Arm in de beurs en van zinnen jong)
1531, Nieuwpoort ²⁰⁷	in het kader van de Sacramentsprocessie (25 juni) Kortrijk, Sint-Winoksbergen, Poperinge, Gistel, Zevekote, Koekelare, Leffinge, Mannekensvere
1532, Nieuwpoort ²⁰⁸	in het kader van de Sacramentsprocessie (30 juni) Ieper (de 'Rethorycke', Lichtgeladen), Poperinge, Menen, Zevekote, Leffinge, Mannekensvere
1532, Brussel ²⁰⁹	landjuweel georganiseerd door Het Mariacransen Leuven (Roose, Kersouwe), Antwerpen (Violieren, Olijftak, Goudbloem), Mechelen (Peoene, Lisbloem), Diest (Lelie), Lier (Groeiende boom), Herentals (Cauwoerde), Bergen op Zoom (Vreugdebloem), 's-Hertogenbosch (Mozes Doorn), Zoutleeuw (Leliken uten Dale)

1533, Nieuwpoort ²¹⁰	in het kader van de Sacramentsprocessie (19 juni) Brugge, Ieper (Lichtgeladen, Getrouw van herten), Kortrijk, Sint-Winoksbergen, Poperinge, Menen, Koekelare, Zevekote, Leffinge, Cassel
1533, Menen ²¹¹	in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Oudenaarde
1534, Nieuwpoort ²¹²	in het kader van de Sacramentsprocessie (28 juni) Brugge (Drie Santinnen), Ieper, Sint-Winoksbergen, Diksmuide, Poperinge, Menen, Koekelare, Mannekensvere
1534, Mechelen ²¹³	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Antwerpen, Walem
1534, Oostende ²¹⁴	in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Oudenburg
1534/5, Aalst	Oudenaarde ²¹⁵ , Dendermonde ²¹⁶
1535, Brugge	wedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Blankenberge ²¹⁷ , Kaprijke ²¹⁸ , Oudenaarde ²¹⁹
1535, Mechelen ²²⁰	landjuweel georganiseerd door De Peone o.a. Leuven (Roose, Kersouwe, Lelie), Antwerpen (Violieren, Olijftak, Goudbloem), Diest (Lelie, Christusogen), Brussel (Mariacransen), Mechelen (Lisbloem)
1536, Nieuwpoort ²²¹	in het kader van de Sacramentsprocessie (25 juni) Ieper, Diksmuide, Oostende, Oudenburg, Lo
*1536, Geraardsbergen ²²²	in het kader van vastenavond Edingen, Ronse, Viane, Deftinge, Onkerzele
1537, Brugge ²²³	in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Oudenaarde
1538, Nieuwpoort ²²⁴	in het kader van de Sacramentsprocessie (30 juni) Mannekensvere
1538, Damme ²²⁵	o.a. Tielt ²²⁶ Blankenberge uitgenodigd ²²⁷
1538, Kortrijk ²²⁸	7 januari o.a. Deinze (Nazarenen)
1538, Tielt ²²⁹	27 maart o.a. Deinze, Komen ²³⁰
1538, Oudenaarde ²³¹	wedstrijd ter gelegenheid van vastenavond, georganiseerd door Pax Vobis uitnodiging ook aan kamers buiten de stad
1539, Nieuwpoort ²³²	in het kader van de Sacramentsprocessie (29 juni) Diksmuide
*1539, Gent ²³³	refrein- en toneelwedstrijd (uitnodigingen naar Vlaanderen, Brabant, Henegouwen, Holland, Zeeland, Artesië) Leffinge (Altoos Doende), Brugge (Heilige Geest), Mesen (Hoe ik labeure met pijnen duere), Ieper (Alpha et Omega), Nieuwkerke (Goedwillig in 't herte), Nieuwpoort (Doornenkroon), Tielt (Sint-Jan-Baptist), Antwerpen (Violieren), Axel (Sint-Ontcommere), Tienen (Corenbloem), Menen (Barbaristen), Brussel (Den Boeck), Kaprijke (Berkenisten), Oudenaarde (Pax Vobis), Lo (Royaerts), Kortrijk (Barbaristen), Edingen (Sint-Anna), Sint-Winoksbergen (Royaerts), Deinze (Nazarenen) Lier ²³⁴ , Mechelen ²³⁵ , Blankenberge ²³⁶ , Hulst ²³⁷ , Leiden ²³⁸ uitgenodigd
1540, Nieuwpoort ²³⁹	in het kader van de Sacramentsprocessie (27 juni) Poperinge, Wervik, Steenvoorde 'metgaders den castelleyn', Slijpe, Belle, Ieper
1541, Diest ²⁴⁰	landjuweel georganiseerd door De Lelie Antwerpen (Violieren, Olijftak, Goudbloem), Vilvoorde (Goudbloem), Leuven (Roose), 's-Hertogenbosch (Mozes Doorn), Zoutleeuw (Leliken uten Dale), Diest (Christusogen) Mechelen (Peone, Lisbloem) en Brussel (Mariacransen) trokken zich al in het begin van de wedstrijd terug
1542, Nieuwpoort ²⁴¹	in het kader van de Sacramentsprocessie (25 juni) Alveringem, Belle, Ieper, Wervik, Slijpe, Brugge
1542, Deinze ²⁴²	refreinwedstrijd georganiseerd door De Nazarenen Gent (Fonteine, Sint-Barbara), Tielt, Stekene
1542, Sint-Truiden ²⁴³	o.a. Maastricht (Sint-Enimie)
1542, Lo ²⁴⁴	18 juli

1545, Nieuwpoort ²⁴⁵	in het kader van de Sacramentsprocessie (28 juni) Veurne
1545, Brugge ²⁴⁶	o.a. Lo (Royaerts)
1546, Leupegem ²⁴⁷	wedstrijd in de vastenavondperiode, de deelnemende steden en dorpen worden door de stad Oudenaarde ontvangen o.a. Deinze (Nazarenen)
1546, Halewijn ²⁴⁸	o.a. Deinze (Nazarenen)
1546, Beveren(-aan-de-Yzer) ²⁴⁹	o.a. Lo (Royaerts)
1546, Ieper ²⁵⁰	esbattementwedstrijd o.a. Lo (Royaerts)
1546, Izenberge ²⁵¹	esbattementwedstrijd o.a. Lo (Royaerts)
1547, Nieuwpoort ²⁵²	in het kader van de Sacramentsprocessie (26 juni) Belle, Ieper, Veurne, Wervik, Leffinge, Halewijn
1547, Blankenberge ²⁵³	schutterswedstrijd met vermoedelijk ook spelen o.a. Oostkerke ('retorike') om 'prijs te beschietene'
1547, Oudenaarde ²⁵⁴	georganiseerd door Pax Vobis (12 augustus) 11 deelnemers
1548, Nieuwpoort ²⁵⁵	in het kader van de Sacramentsprocessie (1 en 2 juli) Lo (Groenaerts, Royaerts), Oostende, Handzame, Ieper (Morianen)
*1548, Geraardsbergen ²⁵⁶	'haagspel' georganiseerd door De Thaboristen (Sacramentsdag) besloten steden: Ieper, Oudenaarde (Pax Vobis, Kersouwe), Aalst (Catharinisten, Barbaristen) ²⁵⁷ , Leuven, Brussel (Corenbloem) ²⁵⁸ , Ninove parochies: Ronse, Bevere (Oudenaarde), Ten Baillen (Oudenaarde), Zottegem, Zarlardinghe
1548, Lo ²⁵⁹	11 deelnemers waaronder Ieper, Nieuwpoort, Veurne, Diksmuide, Poperinge, Hondschote, Belle, Beveren-aan-de-Yzer, Mesen, Oostvleteren Oudenaarde uitgenodigd ²⁶⁰
1548, Diksmuide ²⁶¹	Ieper, Lo, Waasten, Beveren-aan-de-Yzer, Izenberge
1548, Axel ²⁶²	toneelwedstrijd o.a. Hulst (Transfiguratie)
1548, Zottegem ²⁶³	o.a. Geraardsbergen
1549, Nieuwpoort ²⁶⁴	in het kader van de Sacramentsprocessie (30 juni) Veurne, Slijpe, Tielt, Brugge, Lo, Diksmuide (Scherpduere) ²⁶⁵ , Leffinge, Eke, Ieper
1549, Ronse ²⁶⁶	wedstrijd in het kader van de vastenavondviering (18 februari) o.a. Oudenaarde (Pax Vobis, Kersauwe) ²⁶⁷
1549, Lier ²⁶⁸	refreinwedstrijd georganiseerd door De Ongeleerden (10 mei)
1550, Beveren(-aan-de-Yzer) ²⁶⁹	toneelwedstrijd (spelen van zinne) o.a. Lo (Groenaerts)
1550, Ieper ²⁷⁰	toneelwedstrijd (spelen van zinne) in het kader van de Tuindagprocessie (augustus) o.a. Deinze, Oudenaarde ²⁷¹
1550, Mechelen ²⁷²	refreinwedstrijd georganiseerd door De Lisbloem waarschijnlijk deelnemer uit 's-Hertogenbosch
1550, Antwerpen ²⁷³	refreinwedstrijd georganiseerd door De Olijftak waarschijnlijk deelnemer uit 's-Hertogenbosch
1551, Nieuwpoort ²⁷⁴	in het kader van de Sacramentsprocessie (28 juni) Veurne, Adinkerke, Poperinge, Alveringem, Belle, Eke, Izenberge, Ieper Oudenaarde uitgenodigd ²⁷⁵
1551, Aalst ²⁷⁶	Gent (De Fontaine, Sint-Barbara, Sint-Agnete, Mariën Theeren), Bevere bij Oudenaarde
1551, Leuven ²⁷⁷	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterslandjuweel o.a. Brussel (Corenbloem)
1551, Leuven ²⁷⁸	refreinwedstrijd georganiseerd door De Roose waarschijnlijk deelnemer uit 's-Hertogenbosch
1555, Breda ²⁷⁹	refreinwedstrijd georganiseerd door Het Vreugdendal (september)
*1556, Berchem ²⁸⁰	refreinwedstrijd

	Aarschot (Terwenbloetsel), Ninove (Plombloem), Gent (Sint-Barbara), Antwerpen (Leliken van Calvarien), Breda (Oranjeboom), Brussel (Mariacransen), 's-Hertogenbosch (Mozes Doorn), onbekend (Lavenderbloemen)
1556, Sint-Winoksbergen ²⁸¹	o.a. Duinkerken
1558, Oudenaarde ²⁸²	refrein- en liedwedstrijd (12 november)
1558, Hondschote ²⁸³	o.a. Ieper (Getrouw van herten) toneelwedstrijd (voor de kerk) 6 deelnemers: Kortrijk, Veurne, Belle, Hazebroek, Izenberge, Alveringem Gent (Mariën Theeren) uitgenodigd ²⁸⁴
1558/59, Ronse ²⁸⁵	Gent (Mariën Theeren) uitgenodigd
1558/59, Wervik ²⁸⁶	Gent (Mariën Theeren) uitgenodigd
1559, Nieuwpoort ²⁸⁷	in het kader van de Sacramentsprocessie (19 juni) Ramskapelle
1559, Gistel ²⁸⁸	in het kader van de processie
*1559, Brussel ²⁸⁹	o.a. Oudenburg refreinwedstrijd georganiseerd door De Corenbloem uitnodiging aan alle Vlaamse en Brabantse kamers
1559, Antwerpen ²⁹⁰	refreinwedstrijd op de kamer van De Violieren
1560, Nieuwpoort ²⁹¹	o.a. 1 individuele deelnemer uit 's-Hertogenbosch in het kader van de Sacramentsprocessie (30 juni) Handzame, Oudenburg + [Diksmuide, Wulveringem, Veurne, Ramskapelle, Esen, Alveringem, Adinkerke, Gistel, Hondschote ²⁹²]
1560, Diksmuide ²⁹³	wedstrijd georganiseerd door de pachters van de imposten Steenvoorde, Eke, Nieuwpoort, Werken, Halewijn, Beerst, Koekelare, Izenberge, Esen, Poperinge, Menen, Belle en Oudenburg ²⁹⁴
1560, Vilvoorde ²⁹⁵	haagspel georganiseerd door De Goudbloem (2 juni) kaarten naar Vlaanderen en Brabant ²⁹⁶ Brussel (Corenbloem, Den Boeck, Mariacransen) ²⁹⁷ , Leuven (Roose), Mechelen (Peoene, Boonbloem), Lier (Groeierende Boom), Berchem (Bloeiende Wijngaardrank)
1560, Antwerpen ²⁹⁸	wedstrijd georganiseerd door De Goudbloem
1560, Kortrijk ²⁹⁹	o.a. Mechelen (Peoene) o.a. Tielt
1561, Oudenaarde ³⁰¹	Gent (Mariën Theeren) uitgenodigd ³⁰⁰ wedstrijd met esbattementen, liederen, refreinen en blazoenen georganiseerd door Pax Vobis
1561, Antwerpen ³⁰²	landjuweel (en refreinwedstrijd) georganiseerd door De Violieren Leuven (Roose), Brussel (Mariacransen), 's-Hertogenbosch (Mozes Doorn), Antwerpen (Olijftak, Goudbloem), Mechelen (Peoene, Lisbloem), Lier (Groeierende boom), Herentals (Cauwoerde), Zoutleeuw (Leliken uten Dale), Diest (Lelie, Christusogen), Vilvoorde (Goudbloem), Bergen op zoom (Vreugdebloem)
1561, Antwerpen ³⁰³	haagspel (Violieren) Brussel (Corenbloem), Lier (Ongeleerden), Turnhout (Heibloem), Berchem (Bloeiende Wijngaard)
1561, Zottegem ³⁰⁴	esbattementwedstrijd in het kader van een schutterswedstrijd o.a. Geraardsbergen
*1561, Gent ³⁰⁵	<i>Balsemblomme (verboden)</i> <i>kaarten uitgezonden naar Vlaanderen, Brabant, Holland en Zeeland</i>
1561, Menen ³⁰⁶	esbattement- en refreinwedstrijd Beveren, Reninge, Komen
1561, Poperinge ³⁰⁷	20 juli o.a. Veurne (Arm in de beurs en van zinnen jong) Gent (Mariën Theeren) uitgenodigd ³⁰⁸
*1561, Brussel ³⁰⁹	feestviering ter ere van de opening van het kanaal Brussel-Willebroek (oktober) Brussel (Mariacransen, Boeck, Corenbloem), Halle, Vilvoorde
*1562, Brussel ³¹⁰	refrein- en liedwedstrijd georganiseerd door De Corenbloem Brussel (Den Boeck, Mariacransen), Aalst (Catharinisten, Barbaristen), Leuven (Kersouwe, Roose), Vlissingen (De Blauwe Acolye), Rosendaal, Berchem (Bloeiende Wijngaard), Lier (Groeierende Boom, Ongeleerden), Antwerpen (Olijftak, Violieren, Goudbloem, Leliken van Calvarien), Diest (Christusogen), 's-Hertogenbosch (Mozes

1562, Antwerpen ³¹¹	Doorn), Oudenaarde (Pax Vobis, Kersouwe), Mechelen (Peoene, Lisbloem), Geraardsbergen (Thaboristen), Rijsburg (Genoffelbloem) + particulieren
1562, Mechelen ³¹²	refreinwedstrijd op de kamer van De Violieren o.a. 1 individuele deelnemer van De Olijftak (Antwerpen)
1562, 's-Hertogenbosch ³¹³	refreinwedstrijd op de kamer van De Lisbloem o.a. 1 individuele deelnemer van De Olijftak (Antwerpen)
1562, Oudenburg ³¹⁴	refreinwedstrijd op de kamer van Mozes Doorn o.a. 1 individuele deelnemer van De Olijftak (Antwerpen)
1562/3, Komen ³¹⁶	schutters- en rederijkerswedstrijd georganiseerd door Jan Roels, pachter van de assizen
1564, Breda ³¹⁷	o.a. Kortrijk, Roeselare, Gistel Gent (Mariën Theeren) uitgenodigd ³¹⁵
*1564, Oudenaarde ³¹⁸	o.a. Wervik refreinwedstrijd op het patroonsfeest van De Oranjeboom o.a. individu uit Antwerpen (Olijftak)
	esbattement-, lied- en refreinwedstrijd georganiseerd door De Kersouwe
	Kortrijk (Anthonisten), Ronse (Laus Deo, Wijngaardeniers), Poperinge (Langhoirie), Brussel (Corenbloem), Roeselare (Zebaer Herten), Deinze (Nazarenen ³¹⁹), Tielt, Leupegem ³²⁰
*1564, Hulst ³²²	Wervik uitgenodigd ³²¹ esbattementwedstrijd kaarten naar Vlaanderen en Brabant o.a. Antwerpen ³²³ , Roeselare Wervik uitgenodigd ³²⁴
1564, Ronse ³²⁵	<i>in het kader van de processie (verboden)</i> o.a. Oudenaarde (4 gezelschappen), Kortrijk en Wervik ³²⁶ uitgenodigd
*1564, Antwerpen ³²⁷	refreinwedstrijd door De Goudbloem o.a. individuen uit Rijsburg, Lier, Turnhout en Breda ³²⁸
1564, Lier ³²⁹	refreinwedstrijd georganiseerd door De Ongeleerden (23 juli)
1564/5, Voormezele ³³⁰	o.a. Wervik uitgenodigd
1564/5, Mese ³³¹	o.a. Wervik uitgenodigd
1565, Antwerpen ³³²	wedstrijd (mei) o.a. Brussel (Corenbloem, Mariacransen)
*1565, Brussel ³³³	wedstrijd met spelen van zinne en refreinen georganiseerd door De Corenbloem (19 mei) Antwerpen (Olijftak), Halle (Lelie), Mechelen (Peoene), Dendermonde (Roose), Berchem (Bloeiende Wijngaard), Nijvel (Franc Vouloir), Vilvoorde (Goudbloem), Brussel (Den Boeck) Wervik uitgenodigd ³³⁴
1565, Belle ³³⁵	o.a. Wervik
1565, Nieuwkerke ³³⁶	o.a. Wervik
1565/6, Waasten ³³⁷	o.a. Wervik uitgenodigd
*1574, Antwerpen ³³⁸	refreinwedstrijd in het kader van de loterij voor de herstelling en voltooiing van de Sint-Jacobskerk in Antwerpen, georganiseerd door de kerkmeesters (stukken konden ingezonden worden) Aalst (Catharinisten), Aarschot (individu?), Antwerpen (Violieren, Olijftak), Oudenaarde (Pax Vobis, Kersouwe, individu?), Berchem (Wijngaardrank), Borgerhout (Lauwercrans), Breda (Vreugdendal, individu?), Brussel (Den Boeck, Corenbloem, Mariacransen), Kortrijk (Barbaristen), 's-Hertogenbosch (Mozes Doorn), Huise (Bloeiende Geerde), Ieper (individu?), Landegem (individu?), Leuven (Kersouwe, Roose), Mechelen (Lisbloem), Menen (Barbaristen), Merksem (Ridderspoor)
1581, Brussel ³³⁹	refreinwedstrijd georganiseerd door De Corenbloem (4 september) Breda (Vreugdendal, Oranjeboom), Brussel (Corenbloem, Den Boeck), Antwerpen (Goudbloem, Olijftak)
*1581, Brussel ³⁴⁰	refreinwedstrijd georganiseerd door Den Boeck (8 september) Brussel (Corenbloem, Den Boeck, individuen), Antwerpen (Olijftak, individuen), Rupelmonde (individuen)
*1601, Brussel ³⁴¹	refreinwedstrijd georganiseerd door De Corenbloem o.a. Haarlem (Trou moet blijcken)

- antwoord werd waarschijnlijk schriftelijk ingezonden door de Haarlemse kamer (prijs wordt op 19 en 20 augustus in Haarlem ontvangen)
- *1608, Antwerpen³⁴² o.a. Aalst (Catharinisten)
- *1610, Antwerpen³⁴³ refrein- en liedwedstrijd georganiseerd door Het Leliken van Calvarien
- o.a. **Haarlem** (Trou moet blijcken) uitgenodigd
- 1613/4, Diest³⁴⁴ o.a. Antwerpen (Violieren) uitgenodigd
- 1615, Cassel³⁴⁵ o.a. Menen (Barbaristen)
- 1615, 's-Hertogenbosch refrein- en blaozenwedstrijd georganiseerd door De Catharinisten
- o.a. **Breda** (Vreugdendal)³⁴⁶, Antwerpen (Olijftak)³⁴⁷
- Diest (Lelie) uitgenodigd³⁴⁸
- 1615/6, Nieuwkerke o.a. Kortrijk (Barbaristen, Anthonisten)³⁴⁹, Veurne (Arm in de beurs en van zinnen jong)³⁵⁰
- 1616, Antwerpen³⁵¹ dichtwedstrijd georganiseerd door De Olijftak
- o.a. Lier (Groeierende Boom, Ongeleerden), Antwerpen (Violieren, Goudbloem)
- 1616, Veurne³⁵² wedstrijd georganiseerd door Arm in de beurs en van zinnen jong
- o.a. Brugge (26 kamers)
- 1616, Izenberge³⁵³ o.a. Veurne (Arm in de beurs en van zinnen jong)
- 1617, Antwerpen³⁵⁴ toneelwedstrijd georganiseerd door De Violieren
- o.a. Lier (Groeierende Boom), Mechelen
- 1617, Lier³⁵⁵ wedstrijd georganiseerd door De Ongeleerden
- o.a. Antwerpen (Olijftak)
- *1617, 's-Hertogenbosch³⁵⁶ o.a. Hasselt (Roose)
- 1618, Antwerpen³⁵⁷ wedstrijd georganiseerd door De Violieren
- o.a. **Bergen op Zoom**³⁵⁸, Lier (Groeierende Boom)³⁵⁹
- 1618, Antwerpen³⁶⁰ wedstrijd georganiseerd door De Olijftak
- Breda** (Vreugdendal)
- 1618, **Breda**³⁶¹ dichtwedstrijd georganiseerd door Het Vreugdendal (28 november)
- 1619, Leuven³⁶² Antwerpen (Olijftak) uitgenodigd
- *1619, Diest³⁶³ refreinwedstrijd georganiseerd door De Christusogen
- o.a. Hasselt (Roose)
- Antwerpen (Olijftak) uitgenodigd³⁶⁴
- 1619, 's-Hertogenbosch³⁶⁵ wedstrijd georganiseerd door De Barbaristen
- Antwerpen (Olijftak) uitgenodigd
- *1620, Mechelen³⁶⁶ blaozenwedstrijd georganiseerd door De Peoene
- stukken: Brussel (Den Boeck, Mariacransen, Corenbloem), Antwerpen (Violieren, Goudbloem, Olijftak), 's-Hertogenbosch (Mozes Doorn, Barbaristen, Catharinisten), Lier (Ongeleerden), Vilvoorde (Goudbloem), Diest (Christusogen), Aarschot (Terwenbloetsel), Halle, Helmond (Vlasbloem), **Bergen op zoom** (Vreugdebloem), Turnhout (Heibloem), Mol (Lindebloem), Geel (Brembloem), Arendonk (Heilig Groeisel), Brugge (Heilige Geest), Asse (Barbaristen), **Gouda** (Goudbloem), **Haastrecht** (Balsembloem), **Haarlem** (Wijngaardrank, Witte Angieren), **Leiden** (Oranje Lelie), **Goes** (Nardusbloem)
- enkel in Mey Liedeken: Aarschot (Wijngaardrank), **Breda** (Oranjeboom, Vreugdendal), Diest (Lelie), Leuven (Roose), Lier (Groeierende Boom), Zoutleeuw (Leliken uten Dale), Tienen (Corenbloem), Sint-Truiden (Olijftak), Hasselt (Roose), Herentals (Cauwoerde)
- 1621, **Breda**³⁶⁷ dichtwedstrijd georganiseerd door Het Vreugdendal (24 februari)
- 1626, 's-Hertogenbosch³⁶⁸ refreinwedstrijd georganiseerd door De Passiebloem
- Antwerpen (Violieren) uitgenodigd
- *1628, Brugge³⁶⁹ *toneel- en blaozenwedstrijd (verboden)*
- Antwerpen (Olijftak) uitgenodigd³⁷⁰
- 1628, 's-Hertogenbosch³⁷¹ *waarschijnlijk verboden*³⁷²
- Antwerpen (Violieren) uitgenodigd
- 1632, Ninove³⁷³ wedstrijd
- 1645, Kortrijk³⁷⁴ o.a. Oudenaarde (Kersouwe)

-
- ¹ E. Van Autenboer, *Volksfeesten en rederijders te Mechelen, 1400-1600*. Gent 1962, 80; D. Coigneau, '1 februari 1404. De Mechelse voetboogschutters schrijven een wedstrijd uit. Stedelijke toneelwedstrijden in de vijftiende en zestiende eeuw', in: R.L. Erenstein (ed.), *Een theatergeschiedenis der Nederlanden. Tien eeuwen drama en theater in Nederland en Vlaanderen*. Amsterdam 1996, 30-36.
- ² A. De Vlaminck, 'Jaerboeken der Thieltse Rhetorijkamer', *Vaderlandsch Museum*, 5 (1863), 23-24.
- ³ E. Vander Straeten, *Le théâtre villageois en Flandre*. Brussel 1874-80. Deel 1, 41.
- ⁴ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38638, stadsrekeningen Ieper 1409, 40r-v.
- ⁵ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38639, stadsrekeningen Ieper 1410, 46v.
- ⁶ De Vlaminck, 'Jaerboeken', 23-24.
- ⁷ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38646, stadsrekeningen Ieper 1420, 72r.
- ⁸ B.A.M. Ramakers, *Spelen en figuren. Toneelkunst en processiecultuur in Oudenaarde tussen Middeleeuwen en Moderne Tijd*. Amsterdam 1996, 142.
- ⁹ *Ibid.*
- ¹⁰ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38648, stadsrekeningen Ieper 1423, 37r en 44v.
- ¹¹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38649, stadsrekeningen Ieper 1424, 35v.
- ¹² Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38650, stadsrekeningen Ieper 1425, 27r.
- ¹³ Ramakers, *Spelen en figuren*, 142.
- ¹⁴ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38652, stadsrekeningen Ieper 1427, 30r.
- ¹⁵ A. De Vlaminck, 'Les anciennes chambres de rhétorique de Termonde', *Gedenkschriften van de Oudheidkundige kring der stad en des voormaligen lands van Dendermonde*, 8 (1900), 79.
- ¹⁶ Van Autenboer, *Volksfeesten*, 56.
- ¹⁷ Ramakers, *Spelen en figuren*, 111 en 142.
- ¹⁸ P.J. Van der Meersch, 'Kronyk der rederykkamers van Audenaerde', *Belgisch Museum*, 6 (1842), 386.
- ¹⁹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38657, stadsrekeningen Ieper 1433, 37r.
- ²⁰ Ramakers, *Spelen en figuren*, 142.
- ²¹ H. Vangassen, 'Esbatemente ende Genouchte te Geraardsbergen XVe eeuw', *Het Land van Aalst*, 11 (1959), 34.
- ²² Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38659, stadsrekeningen Ieper 1435, 28v.
- ²³ Universiteitsbibliotheek Gent, hs. G. 6112, 5v.
- ²⁴ Van Autenboer, *Volksfeesten*, 108.
- ²⁵ *Ibid.*
- ²⁶ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38009, stadsrekeningen Dendermonde 1440-1441, n.g.
- ²⁷ Stadsarchief Gent, Reeks 400, stadsrekeningen Gent 1440-1441, 326r.
- ²⁸ F.A. Snellaert, 'Over de Kamers van Rhetorica te Kortryk', *Belgisch Museum*, 3 (1839), 6-7.
- ²⁹ Ramakers, *Spelen en figuren*, 141.
- ³⁰ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38009, stadsrekeningen Dendermonde 1440-1441, n.g.
- ³¹ Ramakers, *Spelen en figuren*, 141.
- ³² Ramakers, *Spelen en figuren*, 110 en 142.
- ³³ De Vlaminck, 'Les anciennes chambres', 80.
- ³⁴ Stadsarchief Gent, Reeks 400, stadsrekeningen Gent 1441-1442, 18r.
- ³⁵ Van Autenboer, *Volksfeesten*, 108.
- ³⁶ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38010, stadsrekeningen Dendermonde 1441-1442, n.g.
- ³⁷ Ramakers, *Spelen en figuren*, 141.
- ³⁸ Stadsarchief Brugge, nr. 216, stadsrekeningen Brugge 1441-1442, 62r.
- ³⁹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 33581, stadsrekeningen Damme 1441-1442, n.g.
- ⁴⁰ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38666, stadsrekeningen Ieper 1442, 43r.
- ⁴¹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38010, stadsrekeningen Dendermonde 1441-1442, n.g.
- ⁴² Van Autenboer, *Volksfeesten*, 108.
- ⁴³ Van der Meersch, 'Kronyk der rederykkamers', 389.
- ⁴⁴ Stadsarchief Gent, Reeks 400, stadsrekeningen Gent 1441-1442, 20r.
- ⁴⁵ Baron de la Fons-Mélicocq, 'Jeux de personnages représentés par les sociétés de rhétorique de Lille, à Courtrai, Ypres, Tournai, Malines, etc. XIVe et XVe siècles', *Messenger des sciences historiques, des arts et de la bibliographie de Belgique*, 1856, 348.
- ⁴⁶ E. Feys en D. Van de Castele, *Histoire d'Oudenbourg, accompagnée de pièces justificatives comprenant le cartulaire de la ville et de nombreux extraits des comptes communaux*. Brugge 1873-1878. Deel 2, 401.
- ⁴⁷ M. Vandecasteele, 'Een vroeg-15de-eeuws rederijdersfeest te Nieuwpoort', *Jaarboek de Fonteyne*, 37-38 (1987-1988), 5-7.
- ⁴⁸ De Vlaminck, 'Les anciennes chambres', 80.
- ⁴⁹ Ramakers, *Spelen en figuren*, 141.
- ⁵⁰ Vander Straeten, *Le théâtre villageois*, deel 2, 31.
- ⁵¹ Ramakers, *Spelen en figuren*, 142.
- ⁵² Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38672, stadsrekeningen Ieper 1448, 29v-30r.
- ⁵³ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38674, stadsrekeningen Ieper 1450, 37v.
- ⁵⁴ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38675, stadsrekeningen Ieper 1451, 44r.
- ⁵⁵ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 33592, stadsrekeningen Damme 1453, 22v.
- ⁵⁶ Baron de Reiffenberg, 'La fête de l'arbalète et du prince d'amour à Tournai en 1455', *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire*, 10 (1845), 255-266.
- ⁵⁷ Ramakers, *Spelen en figuren*, 142.
- ⁵⁸ De Vlaminck, 'Les anciennes chambres', 81.
- ⁵⁹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 34587, stadsrekeningen Veurne 1456-1457, n.g.
- ⁶⁰ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 37644, stadsrekeningen Oudenburg 1457-1458, 9v.
- ⁶¹ V. D'Hondt, *Geschiedenis van het tooneel te Aalst en bijzonderlijk van de Koninklijke Rederykkamer De Catharinisten onder kenspreuk: "aMor VinClt"*. Aalst 1908, 25.
- ⁶² Van Autenboer, *Volksfeesten*, 81.
- ⁶³ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38682, stadsrekeningen Ieper 1458, 43v.
- ⁶⁴ J.B. Van der Straelen, *Geschiedenis der Antwerpsche rederykkamers*. Antwerpen 1863, 10.
- ⁶⁵ F. De Potter en P. Borre, *Geschiedenis der rederijderskamer van Veurne onder kenspreuk: Arm in de beurs en van zinnen jong*. Gent 1870, 11-13.

- ⁶⁶ Van Autenboer, *Volksfeesten*, 81-82.
- ⁶⁷ Ramakers, *Spelen en figuren*, 142.
- ⁶⁸ Van Autenboer, *Volksfeesten*, 82.
- ⁶⁹ Ramakers, *Spelen en figuren*, 142.
- ⁷⁰ Snellaert, 'Over de Kamers', 6-7.
- ⁷¹ D'Hondt, *Geschiedenis van het tooneel*, 27.
- ⁷² Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38357, stadsrekeningen Tielt 1471-1474, n.g.
- ⁷³ E. Van Autenboer, 'Een landjuweel te Antwerpen in 1496?', *Jaarboek de Fontaine*, 29 (1978-1979)1, 128-129.
- ⁷⁴ Ramakers, *Spelen en figuren*, 112.
- ⁷⁵ F.J. Raymaekers, 'Chambre de Rhétorique la Fontaine, à Gand', *Messenger des sciences historiques ou Archives des Arts et de la Bibliographie de Belgique*, 1863, 496-498.
- ⁷⁶ P.J. Brand, 'Geschiedenis van de Hulsterse rederijkers', *Jaarboek van de oudheidkundige kring De Vier Ambachten*, 16 (1960-1961), 101.
- ⁷⁷ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 38702, stadsrekeningen Ieper 1478, 52v.
- ⁷⁸ Gemeentearchief Hulst, SA 107, stadsrekeningen Hulst 1481-1482, n.g.
- ⁷⁹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36785, stadsrekeningen Nieuwpoort 1482-1483, n.g.
- ⁸⁰ J.F. Willems, 'Oorkonden van rederykkamers. I. Prijskaart van de Rederykkamer der stad Hulst: De Transfiguratie, 7 September 1483', *Belgisch Museum*, 6 (1840), 411-418; Brand, 'Geschiedenis', 112-128.
- ⁸¹ Feys en Van de Castele, *Histoire d'Oudenbourg*, deel 1, 613 en deel 2, 472.
- ⁸² Feys en Van de Castele, *Histoire d'Oudenbourg*, deel 2, 472.
- ⁸³ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 37311, stadsrekeningen Oostende 1484-1485, 7r.
- ⁸⁴ Zie ook Feys en Van de Castele, *Histoire d'Oudenbourg*, deel 1, 613 en deel 2, 473.
- ⁸⁵ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 34095, stadsrekeningen Diksmuide 1484-1485, 53r.
- ⁸⁶ Stadsarchief Gent, Reeks 400, stadsrekeningen Gent 1485-1486, 41v.
- ⁸⁷ G. Van Keirsbilck, 'Letterkundig leven te Kaprijke in de vijftiende en zestiende eeuw', *Jaarboek de Fontaine*, 14-15 (1964-1965), 12-13.
- ⁸⁸ Koninklijke Bibliotheek Brussel, hs. II 757 (zeventiende-eeuwse kroniek van Van Grasen, hoofdman van De Ongeleerden), 102r.
- ⁸⁹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36792, stadsrekeningen Nieuwpoort 1490-1491, n.g.
- ⁹⁰ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36793, stadsrekeningen Nieuwpoort 1491-1492, n.g.
- ⁹¹ Ph. Rombouts en Th. Van Lierus (eds.), *De liggeren en andere historische archieven der Antwerpsche Sint Lucasgilde, onder zinspreuk: 'Wt ionsten versaemt'*. 2 delen, Antwerpen/'s-Gravenhage s.d., 43.
- ⁹² Rombouts en Van Lierus, *De liggeren*, 43.
- ⁹³ Rombouts en Van Lierus, *De liggeren*, 45.
- ⁹⁴ Stadsarchief Breda, I - 1a nr. 483, stadsrekeningen Breda 1492, 44.
- ⁹⁵ K. Slootmans, 'De Bergse rederijkerskamer en het volksfeest', *Jaarboek de Ghulden Roos*, 34 (1974), 59.
- ⁹⁶ Rombouts en Van Lierus, *De liggeren*, 45.
- ⁹⁷ Van Autenboer, *Volksfeesten*, 96-97.
- ⁹⁸ Rombouts en Van Lierus, *De liggeren*, 47.
- ⁹⁹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Chartes de Brabant, 1-IV-1493; W. Van Eeghem, 'Rhetores Bruxellenses', *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis*, 14 (1935), 431-433.
- ¹⁰⁰ Rombouts en Van Lierus, *De liggeren*, 47.
- ¹⁰¹ B. Ouvry, *Culturele evolutie en sociale disciplineren te Oudenaarde, 1450-1600*. 2 delen, onuitgegeven licentiaatverhandeling, Gent 1982, 168.
- ¹⁰² Rijksarchief Gent, Raad van Vlaanderen, nr. 7510, 170v; A. Verbaere, 'Chambre de Rhétorique "Sainte-Ursule" à Ypres', *Messenger des Sciences Historiques ou Archives des Arts et de la Bibliographie de Belgique*, 1879, 113-115.
- ¹⁰³ Rombouts en Van Lierus, *De liggeren*, 49.
- ¹⁰⁴ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36794, stadsrekeningen Nieuwpoort 1495-1496, 21v.
- ¹⁰⁵ Van Autenboer, *Volksfeesten*, 82.
- ¹⁰⁶ Van Autenboer, 'Een landjuweel', 125-150.
- ¹⁰⁷ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 34104, stadsrekeningen Diksmuide 1494-1495, 23v.
- ¹⁰⁸ De Potter en Borre, *Geschiedenis der rederijkerskamer van Veurne*, 21.
- ¹⁰⁹ Feys en Van de Castele, *Histoire d'Oudenbourg*, deel 1, 613.
- ¹¹⁰ *Dits die excellente Cronike van Vlaenderen*. Antwerpen, Willem Vorsterman, 1531, 282v.
- ¹¹¹ Rombouts en Van Lierus, *De liggeren*, 51.
- ¹¹² W.N.M. Hüskens, 'Kroniek van het toneel in Brugge (1468-1556)', *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde*, 1992, 235.
- ¹¹³ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36795, stadsrekeningen Nieuwpoort 1496-1497, 20v.
- ¹¹⁴ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 34106, stadsrekeningen Diksmuide 1496-1497, 19v.
- ¹¹⁵ Feys en Van de Castele, *Histoire d'Oudenbourg*, deel 1, 613.
- ¹¹⁶ Universiteitsbibliotheek Gent, hs. G. 6112, 38r-v.
- ¹¹⁷ Brand, 'Geschiedenis', 104.
- ¹¹⁸ D'Hondt, *Geschiedenis van het tooneel*, 35.
- ¹¹⁹ Van Autenboer, *Volksfeesten*, 82-83.
- ¹²⁰ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36796, stadsrekeningen Nieuwpoort 1498-1499, 23v-24r.
- ¹²¹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36797, stadsrekeningen Nieuwpoort 1499-1500, 25r-v.
- ¹²² Koninklijke Bibliotheek Brussel, hs. II 757 (zeventiende-eeuwse kroniek van Van Grasen, hoofdman van De Ongeleerden), 105v.
- ¹²³ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36798, stadsrekeningen Nieuwpoort 1500-1501, n.g.
- ¹²⁴ Ouvry, *Culturele evolutie*, 168 (op basis van kroniek de Rantere).
- ¹²⁵ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36799, stadsrekeningen Nieuwpoort 1501-1502, 25r-v.
- ¹²⁶ Rombouts en Van Lierus, *De liggeren*, 56.
- ¹²⁷ *Ibid.*
- ¹²⁸ *Ibid.*
- ¹²⁹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36800, stadsrekeningen Nieuwpoort 1502-1503, 31v.
- ¹³⁰ Van Autenboer, *Volksfeesten*, 83.
- ¹³¹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36801, stadsrekeningen Nieuwpoort 1503-1504, 30v.
- ¹³² Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 34113, stadsrekeningen Diksmuide 1503-1504, n.g.

- ¹³³ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36802, stadsrekeningen Nieuwpoort 1504-1505, 31r-v.
- ¹³⁴ Van Autenboer, 'Een landjuweel', 138 en 139. Er is enige onduidelijkheid over het jaar (1504 of 1505) en over het al dan niet samenvallen van de reffrein- en toneelwedstrijd. Ook is het niet helemaal duidelijk of de wedstrijd deel uitmaakte van de cyclus van de Brabantse landjuwelen.
- ¹³⁵ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36803, stadsrekeningen Nieuwpoort 1505-1506, n.g.
- ¹³⁶ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36804, stadsrekeningen Nieuwpoort 1506-1507, 30r-v.
- ¹³⁷ Niet leesbaar (handschrift beschadigd).
- ¹³⁸ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36805, stadsrekeningen Nieuwpoort 1507-1508, n.g.
- ¹³⁹ D. Van de Castele, 'Notes historiques sur l'ancienne Chambre de Rhétorique dite Cruusbroers' à Poperinge', *Annales de la Société Historique, Archéologique et Littéraire de la Ville d'Ypres et de l'Ancienne West-Flandre*, 5 (1872), 32 (vermeld in privilege Kruisbroeders Poperinge (1507)); Ouvry, *Culturele evolutie*, 169 (geeft 1509 als jaartal).
- ¹⁴⁰ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36806, stadsrekeningen Nieuwpoort 1508-1509, 29r-30r.
- ¹⁴¹ Ouvry, *Culturele evolutie*, 70; Ramakers, *Spelen en figuren*, 142.
- ¹⁴² Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36807, stadsrekeningen Nieuwpoort 1509-1510, n.g.
- ¹⁴³ Rombouts en Van Lierus, *De liggeren*, 72.
- ¹⁴⁴ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36808, stadsrekeningen Nieuwpoort 1510-1511, n.g.
- ¹⁴⁵ Van Autenboer, 'Een landjuweel', 125-150.
- ¹⁴⁶ Rombouts en Van Lierus, *De liggeren*, 74.
- ¹⁴⁷ Ouvry, *Culturele evolutie*, 169; Ramakers, *Spelen en figuren*, 142.
- ¹⁴⁸ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36809, stadsrekeningen Nieuwpoort 1511-1512, 32v-33r; J.W. Muller en L. Scharpé (eds.), *Spelen van Cornelis Everaert*. Leiden 1920, 3.
- ¹⁴⁹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36810, stadsrekeningen Nieuwpoort 1512-1513, 31r; Muller en Scharpé, *Spelen van Cornelis Everaert*, 1.
- ¹⁵⁰ F. De Potter, *Geschiedenis der stad Kortrijk*. Gent 1874. Deel 2, 32-33.
- ¹⁵¹ Ramakers, *Spelen en figuren*, 142.
- ¹⁵² M.E. Kronenberg, 'Gemengde berichten uit de kringen van theologen en rederijders te Antwerpen, Brussel en Gent (begin 16e eeuw)', in: *Prosper Verheyden gehuldigd ter gelegenheid van zijn zeventigsten verjaardag 23 Oct. 1943*. Antwerpen 1943, 237-238.
- ¹⁵³ Van Autenboer, *Volksfeesten*, 135.
- ¹⁵⁴ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36811, stadsrekeningen Nieuwpoort 1513-1514, 30v.
- ¹⁵⁵ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 34642, stadsrekeningen Veurne 1514-1515, n.g.
- ¹⁵⁶ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36813, stadsrekeningen Nieuwpoort 1515-1516, 31r.
- ¹⁵⁷ E. Van Autenboer, *Het Brabants landjuweel der rederijders, 1515-1561*. Middelburg 1981, 29-30.
- ¹⁵⁸ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 35987, stadsrekeningen Lo 1515, 14r.
- ¹⁵⁹ J.F. Lambin, *Geschiedkundigen oogslag op de Rederykkamers van Ypre, met opgave van veel andere in West- en Fransch-Vlaanderen, die aen de schryvers onbekend zyn*. Ieper 1840, 4 (wordt 1516 gedateerd).
- ¹⁶⁰ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 34643, stadsrekeningen Veurne 1515-1516, 26r.
- ¹⁶¹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 34644, 25r. Volgens het gildenboek van De Langhoirie van Poperinge nam de kamer in 1516 deel aan een wedstrijd in Veurne. De vraag luidde: 'Welcken mensch ter weirelt hem meest verbleyden mach' (Privé-bezit, Gildenboek Langhoirie 1686). De stadsrekeningen van Veurne melden een kamer uit Poperinge op de wedstrijd in 1514 (zie hoger).
- ¹⁶² Zie ook Archives municipales de Bergues, CC 158, stadsrekeningen Sint-Winoksbergen 1516-1517, 20r.
- ¹⁶³ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36814, stadsrekeningen Nieuwpoort 1516-1517, 28r-v.
- ¹⁶⁴ Van Autenboer, *Volksfeesten*, 135.
- ¹⁶⁵ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36815, stadsrekeningen Nieuwpoort 1517-1518, 28r.
- ¹⁶⁶ M. Vandecasteele, 'Een rederijdersfeest te Brugge in 1517', *Jaarboek de Fontaine*, 17 (1967), 27-46.
- ¹⁶⁷ J. Wesseling, *De geschiedenis van Axel*. Groningen 1966, 46.
- ¹⁶⁸ Archives Municipales de Bergues, CC 158, stadsrekeningen Sint-Winoksbergen 1517-1518, 20v.
- ¹⁶⁹ Ramakers, *Spelen en figuren*, 141.
- ¹⁷⁰ Van Autenboer, *Het Brabants landjuweel*, 31-33.
- ¹⁷¹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36816, stadsrekeningen Nieuwpoort 1518-1519, 28r.
- ¹⁷² Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36817, stadsrekeningen Nieuwpoort 1519-1520, 26v.
- ¹⁷³ A.A. Angillis, *Geschiedenis der Rousselaersche rederijkamer De Zeegbare Herten*. Tielt 1854, 32.
- ¹⁷⁴ F. Hollevoet (ed.), *Stadsrekeningen Tielt: 1500-1610*. Tielt 2000, 121 en 127.
- ¹⁷⁵ De Potter, *Geschiedenis der stad Kortrijk*, 16 (gedateerd 1520).
- ¹⁷⁶ De Potter en Borre, *Geschiedenis der rederijderskamer van Veurne*, 102.
- ¹⁷⁷ Feys en Van de Castele, *Histoire d'Oudenbourg*, deel 1, 614.
- ¹⁷⁸ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36818, stadsrekeningen Nieuwpoort 1520-1521, 27r.
- ¹⁷⁹ Wesseling, *De geschiedenis van Axel*, 46.
- ¹⁸⁰ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36819, stadsrekeningen Nieuwpoort 1521-1522, 23r.
- ¹⁸¹ Zie ook Hollevoet, *Stadsrekeningen Tielt*, 127.
- ¹⁸² Van Autenboer, *Het Brabants landjuweel*, 33-35.
- ¹⁸³ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36820, stadsrekeningen Nieuwpoort 1522-1523, 23r.
- ¹⁸⁴ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36821, stadsrekeningen Nieuwpoort 1523-1524, 26v.
- ¹⁸⁵ Van Autenboer, *Volksfeesten*, 238-239.
- ¹⁸⁶ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36822, stadsrekeningen Nieuwpoort 1524-1525, 29v.
- ¹⁸⁷ Feys en Van de Castele, *Histoire d'Oudenbourg*, deel 1, 272; W.N.M. Hüskens, 'Politics and Drama: The City of Bruges As Organizer of Drama Festivals', in: A.E. Knight (ed.), *The Stage as a Mirror. Civic Theatre in Late Medieval Europe*. Londen 1997, 183.
- ¹⁸⁸ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 34135, stadsrekeningen Diksmuide 1525-1526, 19v.
- ¹⁸⁹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36824, stadsrekeningen Nieuwpoort 1526-1527, 29r-v.
- ¹⁹⁰ Hollevoet, *Stadsrekeningen Tielt*, 164. Zie ook Hüskens, 'Politics and Drama', 184.
- ¹⁹¹ Feys en Van de Castele, *Histoire d'Oudenbourg*, deel 1, 272.
- ¹⁹² Hollevoet, *Stadsrekeningen Tielt*, 161 en 168 (waarschijnlijk 1526: viering Verdrag van Madrid).
- ¹⁹³ Hollevoet, *Stadsrekeningen Tielt*, 166 (waarschijnlijk 1526: viering Verdrag van Madrid).
- ¹⁹⁴ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36825, stadsrekeningen Nieuwpoort 1527-1528, 25r; Muller en Scharpé, *Spelen van Cornelis Everaert*, 3.

- ¹⁹⁵ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36827, stadsrekeningen Nieuwpoort 1529-1530, 28r.
- ¹⁹⁶ Muller en Scharpé, *Spelen van Cornelis Everaert*, 3; M. Vandecasteele, 'Een groots opgezet rederijersfeest te Ieper in 1529', *Jaarboek de Fontaine*, 39-40 (1989-90), 7-20.
- ¹⁹⁷ Rombouts en Van Lierus, *De liggeren*, 113.
- ¹⁹⁸ Van Autenboer, *Volksfeesten*, 136.
- ¹⁹⁹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36828, stadsrekeningen Nieuwpoort 1530-1531, 23v.
- ²⁰⁰ Hollevoet, *Stadsrekeningen Tielt*, 184.
- ²⁰¹ Brand, 'Geschiedenis', 105; Wesseling, *De geschiedenis van Axel*, 46.
- ²⁰² Hollevoet, *Stadsrekeningen Tielt*, 184.
- ²⁰³ L.-J. Messiaen, *Histoire de Comines*. Kortrijk 1892, 162.
- ²⁰⁴ Brand, 'Geschiedenis', 105 (1529 gedateerd).
- ²⁰⁵ Wesseling, *De geschiedenis van Axel*, 46 (1529 gedateerd).
- ²⁰⁶ Muller en Scharpé, *Spelen van Cornelis Everaert*, 3.
- ²⁰⁷ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36829, stadsrekeningen Nieuwpoort 1531-1532, 27r-28r.
- ²⁰⁸ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36830, stadsrekeningen Nieuwpoort 1532-1533, 24v-25r.
- ²⁰⁹ Van Autenboer, *Het Brabants landjuweel*, 36-39.
- ²¹⁰ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36831, stadsrekeningen Nieuwpoort 1533-1534, 25r-v.
- ²¹¹ Ouvry, *Culturele evolutie*, 169; Ramakers, *Spelen en figuren*, 142.
- ²¹² Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36832, stadsrekeningen Nieuwpoort 1534-1535, 30v-31v.
- ²¹³ Van Autenboer, *Volksfeesten*, 84.
- ²¹⁴ Feys en Van de Castele, *Histoire d'Oudenbourg*, deel 1, 616.
- ²¹⁵ Ramakers, *Spelen en figuren*, 142.
- ²¹⁶ D'Hondt, *Geschiedenis van het tooneel*, 44-45.
- ²¹⁷ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 32252, stadsrekeningen Blankenberge 1534-1535, n.g.
- ²¹⁸ Van Keirsbilck, 'Letterkundig leven', 39.
- ²¹⁹ Ouvry, *Culturele evolutie*, 170 (1536 gedateerd).
- ²²⁰ Van Autenboer, *Het Brabants landjuweel*, 40-41.
- ²²¹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36834, stadsrekeningen Nieuwpoort 1536-1537, 30r-31r.
- ²²² Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 35348, stadsrekeningen Geraardsbergen 1535-1536, 37v.
- ²²³ Ramakers, *Spelen en figuren*, 142.
- ²²⁴ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36836, stadsrekeningen Nieuwpoort 1538-1539, 32v-33r.
- ²²⁵ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 33670, stadsrekeningen Damme 1538, n.g.
- ²²⁶ Hollevoet, *Stadsrekeningen Tielt*, 242.
- ²²⁷ F. De Potter, *Geschiedkundige schets der stad Blankenberge*. Gent 1866, 46.
- ²²⁸ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 33974, stadsrekeningen Deinze 1537-1540, 39v.
- ²²⁹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 33974, stadsrekeningen Deinze 1537-1540, 40r.
- ²³⁰ Messiaen, *Histoire de Comines*, 162 (1539 gedateerd).
- ²³¹ Ouvry, *Culturele evolutie*, 248.
- ²³² Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36837, stadsrekeningen Nieuwpoort 1539-1540, 32v-33r.
- ²³³ *Refereynen int vroede, op de vraghe, Wat dier ter waerelt meest forte verwint. Item int Zotte, op de vraghe Wat volck ter waerelt meest zotheyt tooght. Item int Amorueze, opden stoc, Och moghticse spreken, ic ware ghepaeyt. Vertooght binnen Ghendt by de xix. cameran van Rhetorijcken aldaer comparerende den xx. in April M.D. neghen ende dertigh.* Gent, Joos Lambrecht, 1539; *Spelen van zinne by den xix. gheconfermeerden Cameran van Rhethorycken binnen der Stede van Ghendt comparerende vertooght: Volghende den Octroye vander K. Maesteyt, Grave van Vlaendren, onzen geduchten Heere, Schepenen der zelve stede ende Camere van Rhetorijcke vand' helighe Drivuldigheyt ghezeyt de Fonteynisten, verleent ende der quarte wtghezonden op de questye 'welc den mensche stervende meesten troost es?'...* Gent, Joos Lambrecht, 1539.
- ²³⁴ M. Vandecasteele, 'Letterkundig leven te Gent van 1500 tot 1539', *Jaarboek de Fontaine*, 16 (1966), 36-37.
- ²³⁵ *Ibid.*
- ²³⁶ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 32256, stadsrekeningen Blankenberge 1538-1539, n.g.
- ²³⁷ Brand, 'Geschiedenis', 106.
- ²³⁸ F.C. van Boheemen en Th.C.J. van der Heijden (eds.), *Retoricaal Memoriaal. Bronnen voor de geschiedenis van de Hollandse rederijkerskamers van de middeleeuwen tot het begin van de achttiende eeuw*. Delft 1999, 503.
- ²³⁹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36838, stadsrekeningen Nieuwpoort 1540-1541, n.g.
- ²⁴⁰ Van Autenboer, *Het Brabants landjuweel*, 42-47.
- ²⁴¹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36840, stadsrekeningen Nieuwpoort 1542-1543, 29v-30v.
- ²⁴² Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 33976, stadsrekeningen Deinze 1541-1543, 22r-v.
- ²⁴³ J. Notermans, *Schets van de geschiedenis van 't toneel in de Maasgouw voor de Franse Revolutie*. Elsloo 1961, 26.
- ²⁴⁴ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36014, stadsrekeningen Lo 1542-1543, n.g.
- ²⁴⁵ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36843, stadsrekeningen Nieuwpoort 1545-1546, 27r-v.
- ²⁴⁶ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36016, stadsrekeningen Lo 1545-1546, n.g.
- ²⁴⁷ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 33978, stadsrekeningen Deinze 1544-1546, 32v.
- ²⁴⁸ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 33978, stadsrekeningen Deinze 1544-1546, 48r.
- ²⁴⁹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36017, stadsrekeningen Lo 1546-1547, n.g.
- ²⁵⁰ *Ibid.*
- ²⁵¹ *Ibid.*
- ²⁵² Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36845, stadsrekeningen Nieuwpoort 1547-1548, 27v-28r.
- ²⁵³ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 32265, stadsrekeningen Blankenberge 1547-1548, n.g.
- ²⁵⁴ Ouvry, *Culturele evolutie*, 171.
- ²⁵⁵ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36846, stadsrekeningen Nieuwpoort 1548-1549, 28v-30r.
- ²⁵⁶ E. Vander Straeten, 'De Paxvobianen en de Kersauwieren te Gerardsbergen', in: *Aldenardiana en Flandriana*. Oudenaarde 1867. Deel 1, 113-117.
- ²⁵⁷ Zie ook D'Hondt, *Geschiedenis van het tooneel*, 96.
- ²⁵⁸ Zie ook Koninklijke Bibliotheek Brussel, hs. G. 219, 7v-8r; W. Van Eeghem, 'Het Brusselsche Rederijersfeest (1565)', *Jaarboek de Fontaine*, 2 (1944), 62-63.

- ²⁵⁹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36018, stadsrekeningen Lo juni 1547 - juni 1548, n.g.
- ²⁶⁰ Ramakers, *Spelen en figuren*, 141.
- ²⁶¹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 34158, stadsrekeningen Diksmuide 1548-1549, 15r.
- ²⁶² Brand, 'Geschiedenis', 105.
- ²⁶³ Vander Straeten, *Le théâtre villageois*, deel 2, 22.
- ²⁶⁴ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36847, stadsrekeningen Nieuwpoort 1549-1550, 28r-30r.
- ²⁶⁵ Zie ook Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 34159, stadsrekeningen Diksmuide 1549-1550, 17v.
- ²⁶⁶ Ramakers, *Spelen en figuren*, 137 en 142.
- ²⁶⁷ Ouvry, *Culturele evolutie*, 171 (1548 gedateerd)
- ²⁶⁸ L. Van Boeckel, 'Liersche Rederijders op de Landjuweelen', *Lier Vroeger en Nu*, 3 (1929), 175.
- ²⁶⁹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36021, stadsrekeningen Lo 1550-1551, 13v.
- ²⁷⁰ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 33980, stadsrekeningen Deinze 1548-1550, 34v en 48v; Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 33981, stadsrekeningen Deinze 1550-1552, 52v.
- ²⁷¹ Ouvry, *Culturele evolutie*, 172; Ramakers, *Spelen en figuren*, 141.
- ²⁷² A. Van Elslander, *Het refrein in de Nederlanden tot 1600*. Gent 1953, 208.
- ²⁷³ *Ibid.*
- ²⁷⁴ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36849, stadsrekeningen Nieuwpoort 1551-1552, 28v-30r.
- ²⁷⁵ Ramakers, *Spelen en figuren*, 141.
- ²⁷⁶ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 31532, stadsrekeningen Aalst 1550-1551, 54r.
- ²⁷⁷ Koninklijke Bibliotheek Brussel, hs. G. 219, 9v; Van Eeghem, 'Het Brusselsche Rederijdersfeest', 63; A. Meulemans, 'Bijdrage tot de geschiedenis van de Leuvense schuttersgilden', *Eigen Schoon en de Brabander*, 58 (1975), 44-45.
- ²⁷⁸ Van Elslander, *Het refrein*, 208.
- ²⁷⁹ W.G. van Dijk, 'Wij vaten genucht uyt rechter liefde; overzicht van het ontstaan en de geschiedenis van de Bredase rederijders', *Jaarboek Oranjeboom*, 39 (1986), 78.
- ²⁸⁰ Koninklijke Bibliotheek Brussel, hs. II 1695 (bundel Jan de Bruyne), nr. 93-113.
- ²⁸¹ Archives Municipales de Dunkerque, reeks 310 nr. 9, stadsrekeningen Duinkerken 1556-1557, n.g.
- ²⁸² Ouvry, *Culturele evolutie*, 172.
- ²⁸³ Archives Municipales de Hondschoote, CC76, stadsrekeningen Hondschoote 1558, 11v.
- ²⁸⁴ Archief Sint-Jacobskerk Gent, nr. 1473, 3r.
- ²⁸⁵ *Ibid.*
- ²⁸⁶ *Ibid.*
- ²⁸⁷ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36857, stadsrekeningen Nieuwpoort 1559-1560, 26r.
- ²⁸⁸ Feys en Van de Castele, *Histoire d'Oudenbourg*, deel 1, 616.
- ²⁸⁹ Koninklijke Bibliotheek Brussel, hs. G. 219, 8r; Van Eeghem, 'Het Brusselsche Rederijdersfeest', 63-64.
- ²⁹⁰ K. Ruelens (ed.), *Refereinen en andere Gedichten uit de XVIe eeuw verzameld en afgeschreven door Jan de Bruyne*. 3 delen, Antwerpen 1879-81 (refreinen nr. 131 en 132).
- ²⁹¹ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36858, stadsrekeningen Nieuwpoort 1560-1561, 23v-24v.
- ²⁹² Niet goed op te maken uit de stadsrekeningen of het hier toneelgezelschappen betreft.
- ²⁹³ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 34170, stadsrekeningen Diksmuide 1560-1561, n.g.
- ²⁹⁴ Feys en Van de Castele, *Histoire d'Oudenbourg*, deel 1, 616.
- ²⁹⁵ M. Sacré, 'Het voormalig Dorpstoonel in Brabant volgens onuitgegeven bewijsstukken', *De Brabander*, 1 (1919), 34.
- ²⁹⁶ Koninklijke Bibliotheek Brussel, hs. G. 219, 8r; Van Eeghem, 'Het Brusselsche Rederijdersfeest', 64.
- ²⁹⁷ *Ibid.*
- ²⁹⁸ Van Autenboer, *Volksfeesten*, 137.
- ²⁹⁹ Hollevoet, *Stadsrekeningen Tielt*, 463 (stadsrekeningen 1560-1562).
- ³⁰⁰ Archief Sint-Jacobskerk Gent, nr. 1473, 7r (1559-1560).
- ³⁰¹ Ouvry, *Culturele evolutie*, 172; Ramakers, *Spelen en figuren*, 142.
- ³⁰² *Spelen van sinne vol scoone moralisacien, uitleggingen en bediedenissen op alle loeflijcke consten waer inne men claelijck ghelijck in eenen spiegel, Figuerlijck, Poetelijck ende Retorijckelijck mach aenschouwen hoe nootsakelijck ende dienstelijck die selve consten allen menschen zijn*. Antwerpen, Willem Silvius, 1562; Van Autenboer, *Het Brabants landjuweel*, 48-80.
- ³⁰³ *Spelen van sinne*; Van Autenboer, *Het Brabants landjuweel*, 81-86.
- ³⁰⁴ Vander Straeten, *Le théâtre villageois*, deel 2, 17.
- ³⁰⁵ Stadsarchief Gent, Reeks 93, register MM, 191v-196v; Stadsarchief Gent, Reeks 200/3 nr.1.
- ³⁰⁶ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36170, stadsrekeningen Menen 1560-1561, 27v; A.L.F. Rembry-Barth, *Histoire de Menin d'après les documents authentiques*. Brugge 1881. Deel 1, 575-576.
- ³⁰⁷ De Potter en Borre, *Geschiedenis der rederijderskamer van Veurne*, 102.
- ³⁰⁸ Archief Sint-Jacobskerk Gent, nr. 1473, 10v.
- ³⁰⁹ G. Degroote, 'Gysbrecht Mercx' gedicht ter ere der opening van de "Nieuwe Schipvaart" Brussel-Willebroek (1561)', *Eigen Schoon en de Brabander*, 31 (1948), 274.
- ³¹⁰ *Refereynen ende Liedkens van diuersche rhetoricienen wt Brabant, Vlaenderen, Hollant, ende Zeelant: ghelesen en ghesonghen op de Corenbloeme Camere binnen Bruessele op haer iaerlijcx Prinsfeeste Anno XVc.Lxij*. Brussel, Michiel van Hamont, 1563.
- ³¹¹ Ruelens, *Refereinen* (refreinen nr. 24 en 104).
- ³¹² Ruelens, *Refereinen* (refrein nr. 102).
- ³¹³ Ruelens, *Refereinen* (refrein nr. 107).
- ³¹⁴ Feys en Van de Castele, *Histoire d'Oudenbourg*, deel 1, 615.
- ³¹⁵ Archief Sint-Jacobskerk Gent, nr. 1473, 15r.
- ³¹⁶ F.-J. Blicq, *Geschiedenis der Wervicksche Rederykkamer oudtyds genaemd Droogaers*. Roeselare 1856, 6 (op basis van de verloren gildenrekeningen).
- ³¹⁷ Van Dijk, 'Wij vaten genucht', 77.
- ³¹⁸ Stadsarchief Oudenaarde, Oud Archief, nr. 241/2 'Cronijcke van Oudenaarde' (17^e eeuw), 162v-163v; Ramakers, *Spelen en figuren*, 142.
- ³¹⁹ Zie ook Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 33987, stadsrekeningen Deinze 1562-1564, 40r.
- ³²⁰ Ouvry, *Culturele evolutie*, 167.
- ³²¹ Blicq, *Geschiedenis der Wervicksche Rederykkamer*, 6.
- ³²² Brand, 'Geschiedenis', 106.

- ³²³ Zie ook Van der Straelen, *Geschiedenis der Antwerpsche rederykkamers*, 120-121; M. Vinck-Van Caekenberghe, 'Het leven van Cornelis van Ghistele, rederykker en humanist (1510/11-1573)', *Jaarboek de Fonteyne*, 33 (1982-1983), 81-82.
- ³²⁴ Blicck, *Geschiedenis der Wervicksche Rederykkamer*, 6.
- ³²⁵ E. Vander Straeten, 'De Ronssesche rederykkamers in 1564', in: *Aldenardiana en Flandriana*. Oudenaarde 1867, Deel 1, 150-161.
- ³²⁶ Blicck, *Geschiedenis der Wervicksche Rederykkamer*, 6.
- ³²⁷ Ruelens, *Refereinen* (refreinen nr. 44, 45 en 86).
- ³²⁸ Van Dijk, 'Wij vaten genucht', 80.
- ³²⁹ Van Boeckel, 'Liersche Rederijkers', 175.
- ³³⁰ Blicck, *Geschiedenis der Wervicksche Rederykkamer*, 6.
- ³³¹ *Ibid.*
- ³³² J.F. Willems, 'Chronologische lyst van oorkonden, de kamers van rhetorica te Antwerpen betreffende', *Belgisch Museum*, 1 (1837), 165-166; Van Eeghem, 'Het Brusselsche Rederijkersfeest', 78.
- ³³³ Koninklijke Bibliotheek Brussel, hs. G. 219, 25v-26v; Van Eeghem, 'Het Brusselsche Rederijkersfeest', 57-82.
- ³³⁴ Blicck, *Geschiedenis der Wervicksche Rederykkamer*, 6.
- ³³⁵ *Ibid.*
- ³³⁶ *Ibid.*
- ³³⁷ *Ibid.*
- ³³⁸ F. Kossmann, 'Rederijkersgedichten voor de loterij der Sint Jacobskerk te Antwerpen 1574', *De Gulden Passer*, 4 (1926), 1-18.
- ³³⁹ *Een schoon Boecxken, vol schoone ende stichtelijcke Refferynen, ghedicht op zekere tvree vraghen byden Rethorisijnen van Bruessel vuytgeheuen, ende by dieuerssche Steden daerop Solutie ghesonden*. Brussel, Jan van Brecht, 1581.
- ³⁴⁰ *Ibid.*
- ³⁴¹ Van Boheemen en van der Heijden, *Retoricaal Memoriaal*, 381-383.
- ³⁴² Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 31585, stadsrekeningen Aalst 1608-1609, 34r; D'Hondt, *Geschiedenis van het tooneel*, 64 en 100.
- ³⁴³ A. Keersmaekers, 'Geschiedenis van de Antwerpsche rederijderskamers in de jaren 1585-1635', *Bijdragen tot de geschiedenis*, 4 (1952), 144-145; Van Boheemen en van der Heijden, *Retoricaal Memoriaal*, 400-404.
- ³⁴⁴ Keersmaekers, 'Geschiedenis van de Antwerpsche rederijderskamers', 148.
- ³⁴⁵ Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamers nr. 36218, stadsrekeningen Menen 1615-1616, 34r.
- ³⁴⁶ K. Bostoën, 'Dingman Beens en de kamer van Vreugdendal', *Jaarboek Oranjeboom*, 34 (1981), 161; Van Dijk, 'Wij vaten genucht', 85.
- ³⁴⁷ Keersmaekers, 'Geschiedenis van de Antwerpsche rederijderskamers', 188.
- ³⁴⁸ F.J. Raymaekers, 'Historische oogslag op de Rederijkkamers van Diest', *Vaderlandsch Museum*, 3 (1859-1860), 111-112.
- ³⁴⁹ De Potter, *Geschiedenis der stad Kortrijk*, 32 (1616 gedateerd).
- ³⁵⁰ De Potter en Borre, *Geschiedenis der rederijderskamer van Veurne*, 102 (1615 gedateerd).
- ³⁵¹ C. van Lom, *Beschryving der stad Lier in Brabant; behelzende eene naeukeurige Verhandeling van deszelfs oorsprong, benaeming, bevolking, aenwas, voorrechten en rampen als ook de stichting der kerken, kloosters, godshuysen en andere godvrugtige plaetzen, mitsgaeders alles wat aldaer zedert het jaer 760 tot op heeden aenmerckenswaardig is voorgevallen, getrokken uyt het leven van den H. Gommarr, de archiven der kanonikale kerk, de rekeningen der stads rentmeesters, ende geloofwaardigste schryvers*. 's-Gravenhage, Gerard Block, 1740, 245-248; Keersmaekers, 'Geschiedenis van de Antwerpsche rederijderskamers', 149-152.
- ³⁵² De Potter en Borre, *Geschiedenis der rederijderskamer van Veurne*, 114-115; M. Luwel, 'Rederijders te Brugge in de 17e en de 18e eeuw', *West-Vlaanderen*, 12 (1963), 226.
- ³⁵³ De Potter en Borre, *Geschiedenis der rederijderskamer van Veurne*, 102.
- ³⁵⁴ Keersmaekers, 'Geschiedenis van de Antwerpsche rederijderskamers', 156.
- ³⁵⁵ Keersmaekers, 'Geschiedenis van de Antwerpsche rederijderskamers', 187.
- ³⁵⁶ C. De Baere en J. Gessler, 'De Roode Roos. Geschiedenis der Hasseltse Rederijderskamer', *Limburgsche Bijdragen*, 10 (1911), 115.
- ³⁵⁷ Van Lom, *Beschryving*, 249-250.
- ³⁵⁸ C. van Maanen, 'Rederijderskamers', *De Navorscher*, 12 (1862), 237.
- ³⁵⁹ Van Lom, *Beschryving*, 249-250.
- ³⁶⁰ Bostoën, 'Dingman Beens', 138.
- ³⁶¹ Bostoën, 'Dingman Beens', 146; Van Dijk, 'Wij vaten genucht', 85.
- ³⁶² Keersmaekers, 'Geschiedenis van de Antwerpsche rederijderskamers', 193.
- ³⁶³ De Baere en Gessler, 'De Roode Roos', 115.
- ³⁶⁴ Keersmaekers, 'Geschiedenis van de Antwerpsche rederijderskamers', 193.
- ³⁶⁵ *Ibid.*
- ³⁶⁶ *De Schadt-kiste der filosofen ende poeten waer inne te vinden syn veel schoone leerlycke Blasoenen, Refereynen ende Liedekens ghebracht ende ghesonden op de Peoen-Camere binnen Mechelen van d'omliggende steden in Brabant, Vlaenderen, Hollandt ende Zeelandt: Geprononciert ende gesongen op henlieder Feeste den 3. Mey van den Iaere 1620...* Mechelen, Hendrick Iaye, 1621.
- ³⁶⁷ Van Dijk, 'Wij vaten genucht', 85.
- ³⁶⁸ Keersmaekers, 'Geschiedenis van de Antwerpsche rederijderskamers', 206.
- ³⁶⁹ E. Vander Straeten, 'Een verboden Landjuweel te Brugge, in 1628', *De Eendracht*, 1866, 63 en 67-68.
- ³⁷⁰ Keersmaekers, 'Geschiedenis van de Antwerpsche rederijderskamers', 208.
- ³⁷¹ Keersmaekers, 'Geschiedenis van de Antwerpsche rederijderskamers', 209.
- ³⁷² Zie de instructie voor de vijf kamers van 's-Hertogenbosch vanwege gouverneur, schout en schepenen (16 december 1628), 1628 BOS1+2+3+4+5.
- ³⁷³ H. Vangassen, 'De rederijderskamer van Sint Anna te Ninove in de XVIIe en XVIIIe eeuw', *Het Land van Aalst*, 9 (1957), 49.
- ³⁷⁴ M. Van Lauwe, 'De rederijderskamers van Oudenaarde', *Jaarboek de Fonteyne*, 22-23 (1962-63), 120.